

Lunds universitet

Sociologiska institutionen

Polisstudenternas sociala bakgrund

-skillnaden mellan svenska och norska polisstudenter

Författare: Vesko Burazor

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Höstterminen 2014

Handledare: Malin Åkerström

Författare: Vesko Burazor

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Höstterminen 2014

Handledare: Malin Åkerström

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka den sociala bakgrunden hos de polisstudenter som påbörjade på Polishögskolan våren 2005 och hösten 2008. Avspeglas en social skiktning i ansökningar och antagning till polisprogrammet? Vidare har syftet varit att jämföra den sociala bakgrunden mellan svenska och norska polisstudenter som påbörjade på Polishögskolan år 2009, och att diskutera samt svara på frågan: Vad är skillnaden mellan svensk och norsk Polishögskola? Jag har vidare velat att beskriva rekryteringsprocessen till den svenska Polishögskolan men också att undersöka om Rikspolisstyrelsens mål att rekrytera personer med utländsk bakgrund till den svenska poliskåren har uppnåtts. Har målet förverkligats?

Den omanalyserade statistiska och skriftliga materialet har visat att relativt många polisstudenter med utländsk bakgrund sökte och påbörjade på Polishögskolan höstterminen 2008. Det är ett mål som Rikspolisstyrelsen fortfarande aktivt jobbar med. Rikspolisstyrelsens mål är också att fler kvinnor med utländsk bakgrund ska söka till Polishögskolan. Men majoriteten som söker till polisutbildningen framförallt är svenskar och därefter människor från övriga nordiska länder. Under rekryteringsprocessen till den svenska Polishögskolan har majoriteten av polisstudenter på ett strategiskt sätt utnyttjat det kulturella kapitalet (betyg från högre utbildningsinstitutioner) i syfte att meritera sig. Med hjälp av klassbegreppet har jag i denna uppsats kunnat påvisa att majoriteten av polisstudenter som påbörjade på Polishögskolan våren 2005 och hösten 2008 har högskoleutbildade föräldrar. Men svenska polisstudenter vars föräldrar är högskoleutbildade är lägre jämfört med norska polisstudenter. Polishögskolan i Norge räknas som akademisk utbildning, men inte i Sverige.

Nyckelord: Polisstudenter, kön, rekrytering, etnicitet, social inrättning, social klass och kulturellt kapital

Förord

Idén att skriva denna uppsats har sitt ursprung i februari 2013 då en vidare bedömning av min lämplighet som *sökande* till Polishögskolan testades vid Rekryteringsmyndigheten, i Kristianstad.

Jag vill rikta ett varmt tack till min handledare, Malin Åkerström, kriminologiprofessor, vid Lunds universitet för att professorn har varit snabb med sina svar, gett ett bra tips på litteratur och kommit med intressanta idéer. Tack för korrekturläsning! Och för att Du har varit intresserad och engagerad att ge förslag under uppsatsens gång.

Jag vill vidare rikta ett varmt tack till doktoranden i psykologi, Stefan Annell, vid Stockholms universitet. Annells rapport som noggrant kastar ljus över polisstudenternas sociala bakgrund har varit min inspiration. Tack för att Du ställde upp som intervjuperson. Och tack för ditt tips på olika texter och böcker, och förslaget om norgespåret!

Malmö i februari 2015

Vesko Burazor

Innehåll

Sammanfattning	2
Förord	3
1 Inledning	5-6
1.1 Syfte och frågeställningar	6
1.2 Problemformulering.....	6-7
1.3 Tidigare forskning.....	7-8
1.4 Teori.....	8-10
1.5 Metod.....	10-12
1.6 Etiska aspekter.....	12-13
2 Resultat och analys	13-22
2.1 Rekryteringsprocessen till Polishögskolan.....	13-15
2.2 Skillnaden mellan svenska och norska polisstudenter	14-15
2.3 Social klass (skiktning).....	16-18
2.4 Kulturellt kapital.....	18-19
2.5 Social inrättning.....	19
2.6 Etnicitet.....	19-22
2.7 Kön.....	22
3 Avslutande diskussion	22-24
Litteratur	25-26

1 Inledning

Polisens sociala struktur och sammansättning har varit en angelägen fråga under en längre period. Den svenska staten har länge velat åstadkomma mångfald inom den svenska poliskåren. I massmedia (tidningsartiklar, myndighetsrapporter, läroböcker, TV etc.) läser vi och hör ofta, att den svenska poliskåren är etniskt likartad och att personer med utländsk bakgrund är underrepresenterade i poliskåren. Men när man granskar Rekryteringsmyndighetens rapport *Vilka sökande antas till och påbörjar på polisutbildningen* (2012) så visar statistiken att året 2008 sökte och antogs relativt många polissökande med utländsk bakgrund till den svenska Polishögskola. Dock är det viktigt påpeka att majoriteten av färdigutbildade poliser, vilka i slutändan medverkar i organisationens ceremoniella föreställning, har nordisk bakgrund (Annell 2012). Det kan bero på deras socio-ekonomiska status och föräldrarnas utbildningsbakgrund. Social klass, kön, etnicitet, kulturellt kapital och social inrättning är teoretiska utgångspunkter och begrepp som uppsatsen byggs på.

Idag, 2015, görs de flesta rekryteringsprocesser till Polishögskolan via den statliga myndigheten Rekryteringsmyndighet. Den sociala inrättningen har sina avdelningar för urvalstestet i Stockholm, Göteborg och Kristianstad.¹ På Rekryteringsmyndighetens officiella hemsida presenteras statistiska rapporter, och det är med hjälp av dessa rapporter som jag kommer granska den sociala bakgrunden hos de polisstudenter som påbörjade grundutbildningen till polis våren 2005 och hösten 2008.

År 2005 påbörjade sammanlagt 527 polisstudenter sin grundläggande polisutbildning, varav 28 (**6 procent**) polisstudenter hade invandrarbakgrund. Våren 2008 var söktrycket stort på Polishögskolan i Sverige: 7336 deltagare sökte till polisprogrammet, varav 1447 (**20 procent**) hade invandrarbakgrund. År 2008 påbörjade 877 deltagare sina polisstudier (Annell 2012). 149 (**17 procent**) kandidater som påbörjade sin grundläggande polisutbildning hösten 2008 hade invandrarbakgrund.

---

¹ <http://www.rekryteringsmyndigheten.se/om-rekryteringsmyndigheten/>

Den norska polisforskaren Fekjær (2014) har i sin tidskrift *Police students's social background, attitudes and career plans* riktat fokus på den sociala bakgrunden hos de polisstudenterna som påbörjade grundutbildningen till polis år 2009. Hon jämför utbildningsbakgrunden hos föräldrarna till polisstuderande i Norge och Sverige. Hon undersöker också de polisstuderandes eget utbildningsbakgrund och diskuterar skillnaden mellan den svenska och norska Polishögskolans status.

1.1 Syfte och frågeställningar

Mitt primära syfte är att undersöka den sociala bakgrunden hos de polisstudenter som påbörjade sin utbildning på Polishögskolan vårterminen 2005 och höstterminen 2008. Vidare har jag för avsikt att utförligt beskriva hur rekryteringsprocessen till Polishögskolan varit uppbyggd under den aktuella perioden.

Mitt sekundära syfte är att diskutera skillnaden mellan norsk och svensk Polishögskola. Jag vill också jämföra den sociala bakgrunden hos de polisstudenter som läste vid den norska och svenska Polishögskolan år 2009.

Mitt tertiära syfte är att diskutera mångfald inom den svenska poliskåren.

Frågeställningar som jag planerar ge svar på:

- Avspeglas en social skiktning i ansökningar och antagning till polisprogrammet?
- Vad är skillnaden mellan norsk och svensk Polishögskola?
- Har Rikspolisstyrelsen lyckats skapa mångfald inom poliskåren?

1.2 Problemformulering

Polishögskolans utrymme är inte stor nog för alla sökande, eftersom antalet platser på polisprogrammet är reserverad åt 300-500 väl utvalda kandidater. Det råder ingen tvekan om att polisutbildningen är en attraktiv utbildning – ungefär 7000 deltagare ansökte två gånger om året, via en internet portal på Polisens hemsida, om att komma in på Polishögskolan. Denna skiljer sig betydligt mer jämfört med många andra utbildningsinstitutioner, eftersom Rikspolisstyrelsen var noga med *vilka* som tilläts komma in på Polishögskolan. Man antas till exempel inte enbart på grund av att vissa kriterier uppfyllts i betygshänseende. Det krävs vissa

betyg men dessutom skall man klara fysiska prov och en psykologisk bedömning. Under inledningsfasen kunde vi ta del av statistiken som visade det totala antalet deltagare som sökte till polisutbildningen, hur många som antogs och hur många som ”föll av”. Vi talar här om en besvärlig, konkurrensmässigt, utdragen och bräcklig utgång.

1.3 Tidigare forskning

Rekryteringsmyndigheten har tidigare fått i uppdrag av Rikspolisstyrelsen att genomföra omfattande undersökningar av polisstudenternas sociala bakgrund. Syftet med Anells (2012) rapport har varit att leverera en detaljerad skildring av gruppen som undersöks och hur polisurvalet till polisutbildningen går till, men också hur man ska bli bättre med rekryteringen i framtiden. Det är tydligt, att man vidare ville göra en bedömning i fall urvalet ”lever upp till strävan efter mångfald” Anell (2012:2).

Anell (2014) har bland annat besvarat på mina frågor via e-post och här kommer hans svar på en fråga som jag fann relevant i detta sammanhang:

”Jag tycker att det är synd att inte fler sökande till polisutbildningen har utländsk bakgrund. Jag tror att deras erfarenheter skulle vara värdefulla. Jag tror också att en ökad representativitet i förhållande till befolkningen kan bidra till att stärka förtroendet för polisen”.

I denna uppsats används myndighetsrapporten ”från forsknings- och utvärderingsprojektet Longitudinell validering av polisurvalet” (Anell, 2012:1). Och som heter *Vilka sökande antas till och påbörjar polisutbildningen?*

År 2005 publicerades en annan myndighetsrapport med enkätfrågor riktad till 527 polisstudenter. Även i den rapporten lades stor vikt på polisstudenternas sociala bakgrund. Den rapporten heter *Sådan är bakgrunden* skriven av Lilie & Rosmark (2005).

Den norske polisforskaren Fekjær (2014) har publicerat artikeln *Police students` social background, attitudes and career plans*. Med hjälp av hennes artikel kommer jag kunna belysa den grundläggande skillnaden mellan norsk och svensk Polishögskola, men också skillnaden mellan norska och svenska polisstudenternas sociala bakgrund.

Förutom att jag använde mig av Rekryteringsmyndighetens rapporter och av Fekjærs tidskrift, fann jag tänkbar litteratur som kan vara till god hjälp att använda sig av. Fokus är därför riktad på social klass, kön, kulturellt kapital och etnicitet eftersom det är väsentliga

aspekter i polisens struktur och i samhället utanför. Annell (2012:3-4) slår fast: ”Enligt utredningen borde den framtida poliskåren därför bättre representera befolkningen avseende bland annat social, religiös och etnisk bakgrund, kön samt utbildnings- och arbetslivserfarenhet.”

Att polismyndigheter inte bara i Sverige önskar sig en mer representativ poliskår beträffande etnisk mångfald och könsfördelning visar också flera internationella studier. Framförallt har man i USA genomfört flera satsningar på detta och utfört många utvärderingar i olika stater. Dessa har visat att rekryteringen av afro-amerikaner och latinamerikaner ökat men att asiatiska minoriteter har tagit längre tid att rekrytera (Guajardo 2014).

1.4 Teori

För att kunna förstå den sociala skiktningen, som kan tänkas inverka och konstitueras under den långa och noggranna rekryteringsprocessen till den svenska polishögskolan, är det lämpligt att fundera över polisstudenternas sociala bakgrund. På det hela taget är några begrepp centrala när jag vidare i analysdelen diskuterar polisstudenternas sociala bakgrund: social klass, kulturellt kapital, och etnicitet. Eftersom Polishögskolan är en attraktiv utbildningsinstitution är det lämpligt att också introducera Goffmans begrepp social inrättning.

Enligt social klass (skiktning)- teorin, är sociala kategorier grupper av individer som delar samma intresse, och har samma etnicitet- och utbildningsbakgrund. Sociala kategorier förväntas också rösta på likadana politiska partier. Vill man veta den sociala bakgrunden hos individer och deras högsta uppnådda utbildning, är teorin social klass en bra utgångspunkt. Man fokuserar på olikheter i ” resurser under uppväxten” (Jonsson, 2007:216).

Den franske sociologen Pierre Bourdieu (1930 - 2002) har lanserat ett begrepp som går under namnet kulturellt kapital. Sedan lanseringen av kulturellt kapital har många sociologer inspirerats av detta begrepp, och otaliga empiriska undersökningar har gjorts. Det kulturella kapitalet kan strategiskt utnyttjas av aktörer i kampen om makt, inflytande och prestige (Azarian 2007). Men det kulturella kapitalet måste erkännas av andra människor. Med andra ord: kulturellt kapital existerar så länge andra människor erkänner dess värde, och för att det kulturella kapitalet ska kunna användas så måste det finnas en marknad.

Olika former av kulturella kunskaper, utbildningar som aktören har är i sig inte kapital. En högskoleutbildning och examina måste värderas, igenkännas och accepteras av andra människor (ibid). Några andra exempel som har med det kulturella kapitalet att göra är aktörens

allmänbildning, att han eller hon är välinformerad, kan orientera sig inom en kultur, har akademisk utbildning etc. Men också att en aktör har eller värderar vissa materiella saker som: kulturtavlor, möbler, statyer, byggnader eller andra kulturell värdefulla föremål (ibid).

Rekrytering av personer med utländsk bakgrund till den svenska poliskåren är en väsentlig del som Rikspolisstyrelsen aktivt jobbar med. Det är inte alls besynnerligt eftersom man i Sverige har sett en ökande invandring (Ahrne 2011). Därför har man inom sociologin sett ett ökande intresse för forskning om etnicitet (ibid). Exempelvis har arbetslöshet oftast drabbat invandrare hårdare än infödda svenskar, i synnerhet under 90-talet. När det gäller skillnaden i klassposition mellan invandrare och infödda svenskar, så handlar det inte bara om att invandrare har lägre utbildning (Ahrne et al.2008). Man måste således dels sidosidans rikta uppmärksamheten mot människor som kom till Sverige som arbetskraftinvandring i slutet av 60- talet, och dels mot människor som kom till Sverige som flyktingar från 80-talet och framåt. Arbetarklassen som anlände till Sverige i slutet av 60-talet fick nästan samma typer av jobb i Sverige som de hade i sitt eget hemland. Men de flyktingar som anlände till Sverige under slutet av 80-och 90talet hade däremot ”relativt hög utbildning och bra arbeten i hemlandet” (Ahrne et al.2008:102).

För dem har flytten till Sverige medfört några trappsteg ner på ”samhällsstegen” eftersom dessa människor blev ”hänvisade till arbeten som inte motsvarar deras tidigare yrkeserfarenhet eller deras utbildning” (Ahrne et al.2008:102).

I klassiska sociologiska undersökningar har kvinnorna skildrats på ett sedvanligt sätt. Att det var självklart för en kvinna att spendera sin tid i privatsfären (hemmet). Emile Durkheim (1858-1917) och Georg Simmel (1858-1918) förknippade kvinnor med känslor, biologi och natur (Repstad, 2010:127). Även hos modernare sociologer finns en föreställning om en kvinna som känslomässig och att hon har omvårdnadsinstinkt. Detta beror på föreställningen att männen handlar med förnuft och att de förknippas som huvudförsörjare i familjen. En norsk undersökning pekar på att kvinnor och män arbetar inom olika verksamheter. Yrkena som förskolelärare och sjuksköterskor etc. domineras av kvinnor. Medan yrkena som industri-, bygg- och anläggning domineras av män (Repstad, 2010:129). Att män och kvinnor väljer olika profession kan vara en till orsak till att sociologer ännu idag skiljer mellan vad som är manligt respektive kvinnligt.

Det som är spännande med sociologi är just nyfikenhet från sociologens sida att vilja undersöka vilken organisation och vilka mänskliga relationer som helst. Som Berger har lärt oss: ”Det sociala mysteriet finns bakom fasaderna” (Berger, 2011:35). En sociolog är med andra ord intresserad av mänskliga relationer, arbete, organisationer, institutioner m.m. (Ahrne 2011).

Berger (1963) har vidare tagit upp en väldigt bra fråga som jag tycker är värd uppmärksamhet och strävan efter att försöka besvara den: ” Vilka är de kollektiva tankar som driver människor och institutioner? ” (Berger, 1963:25). Kollektiva tankar, i detta fall, är att se polisutbildningen som något respektabelt och eftersträvansvärt, vilket till exempel visar sig i att ungefär 7000 polissökande ansöker två gånger om året om att få komma in på polishögskolan.

En social inrättning i Goffmans mening syftar på skilda institutioner i form av byggnader med rum och våningar. Inom dessa byggnader pågår speciella aktiviteter av olika slag. Vi kan tänka oss skilda institutioner som spelar en central roll för individens sociala status som exempelvis Polishögskolan, Polismyndigheten, Rekryteringsmyndigheten m.m. Speciella aktiviteter som försiggår inom institutioner kan vara administration, föreläsningar, polissökanden som gör intelligenstest, skriver prov i svenska etc. Medlemmarna som tillhör institutionen är i vanliga fall frivilligt där och kan när som helst avbryta rekryteringsprocessen och syssla med någonting helt annat.

1.5 Metod

Metodvalet i denna uppsats bygger på sekundäranalys av rapporterna *Vilka sökande antas till och påbörjar polisutbildningen?* (2012) och *Sådan är bakgrunden* (2005). Min teori hänger naturligtvis samman med metodvalet. Efter noggranna genomgångar av myndighetens rapporter kom jag således fram till att mina frågeställningar, tillsammans med vissa teorier, passar bra ihop med metodvalet.

Det råder ingen tvekan om att enkäter, strukturerade intervjuer, strukturerade observationer och innehållsanalyser tar tid och ekonomi i anspråk (Bryman, 2012:299). Stora mängder av kvantitativ data samlas emellertid in av statliga myndigheter och kan både vara till hjälp för samhällsvetare och vara tidsbesparande. Man kan börja med att ta upp några fördelar för studenten med att analysera andras undersökningar. Det är nu som sekundäranalys kommer in i bilden. Att använda sig av sekundäranalys innebär för studenten att få tid till analys och förklaring av informationen (ibid).

Institutioner som Rekryteringsmyndigheten, SCB m.m. har erfarna forskare som skapar officiellt tillgängliga undersökningar och rapporter. Man bör också tänka på att urvalen har varit omfattande och täckt ”stora delar av ett land” (Bryman, 2012:301). Av tidsmässiga och

ekonomiska skäl var det helt omöjligt för mig att presentera en datamängd av motsvarande kvalitet som Rekryteringsmyndighetens rapporter. Bryman (2012:301) hävdar att sekundäranalys innebär: ”En möjlighet att få tillgång till kvalitativt sett bra data för en bråkdel av de kostnader som skulle krävas om man skulle göra studien på egen hand”. Men sekundäranalys passar inte enbart för studenter utan metoden rekommenderas också till alla andra som sysslar med samhällsvetenskaplig forskning (Bryman, 2012:300). Eftersom sekundäranalys innehåller flera möjligheter som studenter (inklusive andra samhällsvetare) kan använda sig av, bör dessa tänka på de fördelar som sekundäranalys har. Det skulle också vara till fördel för allmänheten (som inte skulle besväras av kontinuerliga intervjuer eller enkäter) om samhällsvetare och studenter använde sig av andras undersökningar. Man minskar då på det som Webb med flera benämnt obtrusive (påträngande) methods (Webb m.fl. 2000).

Bryman (2012) har i sin bok *Samhällsvetenskapliga metoder* beskrivit sekundäranalys utifrån sina egna personliga erfarenheter. Hans personliga erfarenhet säger att många studenter har stor fördel av sekundäranalys som metod och att studenter många gånger använder sig av sekundäranalys. Men Bryman (2012) har också lyft fram studenternas oro eftersom de senare på samma gång tror att de måste ”samla in primär information” (Bryman 2012:301).

Bryman (2012) har vidare berättat att studenten bör rådgöra med sin handledare om det är accepterat att omsätta sekundäranalys i praktiken som metodiskt val i sin uppsats. Om handledare vid institutionen inte säger emot sekundäranalysen som metodiskt val, ja, då är det ”värt besväret att fundera över sekundäranalys som metodiskt val” (Bryman 2012:301). Att använda sig av sekundäranalys medför också vissa nackdelar. Man vet inte säkert hur detta gått till och undersökningarna är ofta gjorda för ett annat syfte. Jag håller med Bryman om att informationen som andra myndigheter har samlat in kräver mycket tid för studenten och andra samhällsvetare att lära känna. Samlar man däremot in sin egen data, ja, då har man relativt bra kännedom om datamaterialet som redan finns (Bryman, 2012:304).

Bryman (2012) har vidare lyft fram komplexiteten som har med datamängden att göra. Datamängdens tillgänglighet i myndigheternas undersökningar eller rapporter har oftast sin egen rangordnad struktur. Den som bestämmer sig för sekundäranalys som metod måste bestämma ”vilken analysnivå som ska väljas” (Bryman, 2012:304). Det är nu som omanalys kommer med in i bilden. En omanalys av andras undersökningar handlar om att man måste bestämma sig för vad som ska undersökas och ofta måste ”dessa individdata plockas fram ur datamängden” (Bryman, 2012:304). Eftersom denna uppsats handlar om polisstudenternas sociala bakgrund och det redan finns uppgifter i rapporterna var jag inte tvungen att ur

råmaterialet hämta hem och göra nya analyser av materialet. Jag har ur de rapporter jag läst kunnat plocka fram polisstudenternas utbildningsbakgrund, etnicitet, tidigare sysselsättning, och föräldrarnas utbildningsbakgrund.

Rekryteringsmyndigheten har riktat sitt strålkastarljus över en specifik population och målgruppen ur populationen är polisstudenterna. Polisstudenterna som påbörjade på polisprogrammet vårterminen 2005 medverkade i rapporten *Sådan är bakgrunden* (2005) efter en månads studier på Polishögskolan. Myndighetsrapporten *Sådan är bakgrunden* (2005) innehöll enkäten som handlade om polisstudenternas kön, ålder, varför man sökte till polisutbildningen, uppväxtförhållanden, studiebakgrund och arbetslivserfarenheter. I enkäten ingick dessutom frågor om föräldrarnas bakgrund, födelseland, utbildning och huvudsakliga yrke (Lilie & Rosmark 2005:3). Enkätundersökningen tog lite mer än en månad, nämligen från slutet av februari till början av april år 2005 (Lilie & Rosmark 2005:5). Männens medelålder var 27 år och kvinnornas 26 år. De studerande som var placerade på Polishögskolan i Umeå och Växjö fick enkäter av läraren under ett undervisningstillfälle men också insamlade av läraren. Distanstudenterna däremot fick sina enkäter i brevkastet (ibid). Sammanlagt började 527 polisstuderande sin grundläggande polisutbildning våren 2005. Men enkäten besvarades endast av 229 män och 175 kvinnor (405 deltagare).

Våren 2008 medverkade polisstudenterna i Rekryteringsmyndighetens rapport *Vilka sökande antas till och påbörjar polisutbildningen?* (2012). Polisstudenterna fick ett utskickat brev från dåvarande Pliktverket ca 10 dagar innan de skulle testas på Rekryteringsmyndigheten (Annell, 2012:14). Medelåldern på de polisstuderande var 25-27 år (Annell, 2012:36).

1.6 Etiska aspekter

Polisstudenterna som medverkade i myndighetsrapporten *Sådan är bakgrunden* (2005) och *Vilka sökande antas till och påbörjar polisutbildningen?* (2012) hade självklart rätt att bestämma om hur länge och på vilka grunder de medverkade (självbestämmandekravet). Polisstudenterna som medverkade i rapport *Vilka sökande antas till och påbörjar polisutbildningen?* (2012) och *Sådan är bakgrunden* (2005) har befunnit sig i etiskt sensitiva situationer. Därför har myndighetens undersökningar varit frivilliga och med anonymiserat resultat (konfidentialitetskravet). Personuppgifter om polisstudenterna som t.ex. fullständigt namn och efternamn, bostadsort, adress, personnummer har alltså inte röjts. Rekryteringsmyndigheten har också inhämtat samtycke (öppenhetskravet) från deltagarna (Annell, 2012: bilaga 5: 2).

Det framgår inte av rapporten *Vilka sökande antas till och påbörjar polisutbildningen?* (2012) och inte heller av rapporten *Sådan är bakgrunden* (2005) att vissa delar av undersökningen har varit dolda för deltagarna. Autonomikravet, däremot, innebär att: ”Insamlade uppgifter om enskilda personer endast får användas för forskningsändamålet. Man får således inte lämna ut uppgifter som insamlats för undersökningen till andra sammanhang.” *Råd och anvisningar för uppsatsarbete* (Meeuwisse et al. 2013:16).

För min del har alltså de etiska aspekterna och kraven på personskydd redan hanterats av de forskare vilkas rapporter och artiklar jag använt.

Hur jag förhåller mig till det jag studerar har självklart med uppsatsens karaktär att göra. Jag är intresserad av att studera polisstudenternas sociala bakgrund. Rekryteringsmyndigheten är en statlig myndighet som presenterar offentlig statistik, oftast fakta som myndigheten samlar in för sina egna syften (Bryman, 2012:300). Att presentera dessa uppgifter som gäller ett kollektiv ter sig med andra ord inte etiskt tvivelaktigt.

2. Resultat och analys

Här nedan kommer jag presentera sekundär statistik av myndighetens rapporter *Vilka sökande antas till och påbörjar polisutbildningen?* (2012) och *Sådan är bakgrunden* (2005). Men först presenteras empiriskt material som har med rekryteringsprocessen till den svenska Polishögskolan att göra. Sedan följer Fekjærs tidskrift som ger svar på frågan: Vad är skillnaden mellan norsk och svensk Polishögskola? Givetvis diskuteras all empiri tillsammans med begrepp och teorier.

Framställningsmetoden som följer här nedan är kanske lite ansträngande för läsaren. Men den ger mig en bra grund för att jag ska kunna analysera, jämföra, och problematisera mina frågeställningar och avslutningsvis diskutera materialet.

2.1 Rekryteringsprocessen till Polishögskolan

En människa är alltid beroende av de andra (Ahrne, 2011:28). Men andra ord, det är alltid andra människor som bedömer, väljer eller väljer bort, om man är tillräckligt bra, om man har tillfredsställande utseende eller om man förfogar över olika kompetenser etc. (ibid). En

institution, enligt Arnold Gehlen, är som en styrnings verktyg som leder mänskliga handlingar i en viss riktning (Berger 2011). Här nedan följer därför ett empiriskt material som visar hur den svenska Polismyndigheten, under rekryteringsprocessen, styrde polissökandes handlingar i en viss riktning.

För att kunna söka till den grundläggande polisutbildningen måste *alla* polissökande först uppfylla de formella kraven som Rikspolisstyrelsen har ställt. På Polisens hemsida från 2007 stod det att alla polissökande måste ha: svenskt medborgarskap, b-körkort, fyllt lägst 20 år, personliga egenskaper för att kunna bli polis, och prickfri belastningsregister (Annell 2012). En polissökande får inte heller ha kroniska sjukdomar. Med kroniska sjukdomar menas att individen har under hela sitt liv haft eller under stora delar i sitt liv har: hjärt-kärlsjukdomar, cancer, psykiska sjukdomar, diabetes, lungsjukdomar som astma etc.² Den sökande ska också kunna simma 150 m bröstsim, 25 m ryggsim utan att använda armar och genom att dyka ner 1,5 m i vatten kunna hämta upp en docka. Vidare krävs det att den sökande har: svenska B, historia A, samhällskunskap A, högskolepoäng eller högskoleprovet (max 5 år gammal). Har polissökande läst på universitetet i ett halvår och kan intyga med 30 HP, eller har läst fritidsledarutbildning på 80 HP vid folkhögskola, behöver man inte visa upp resultatet från högskoleprovet (Annell, 2012:6). Det finns också krav på att polissökandes hörsel, syn och färgseende ska ha normala gränser (se mer i Annell, 2012:6). På Polisens hemsida kunde man också se hur polissökandes studier från universitetet, arbetslivserfarenhet, extra språkkunskaper, verksamhet i föreningar etc. var meriterande (Annell, 2012:7).

Om ansökan till polisutbildningen var fullständig ifylld och om polissökande har uppfyllt alla behörighetskraven, kallades den sökande till en polismyndighet i länet där han/hon var bokförd i för att skriva ett test i svenska. Om polissökande var bokförd i Malmö så gjordes provet i svenska vid polishuset på Porslingsgatan 2 i Malmö. Polisökande fick också träffa under ca 20 minuter en polis ur tjänsten för ett samtal. Och det brukade inträffa efteråt polissökande var klar med svenskprovet (ibid).

Förutom att sökandes personlighet var viktig i början av rekryteringsprocessen och hans/hennes test i svenska var godkänt, vidarebefordrades polissökandes ansökningar till andra handläggare som kontrollerade andra aspekter i polissökandes bagage: personligt brev, gymnasiebetyg, högskoleprov, akademiska meriter, arbetslivserfarenhet, kroppsbyggnad, språkkunskaper etc. (Annell, 2012:7-8). Det första steget var att polisen bedömde alla sökandes

---

² <http://www.lakartidningen.se/Aktuellt/Nyheter/2014/01/Nationell-strategi-ska-forebygga-kronisk-sjukdom/>

inskickade handlingar med extra omsorg på grund av den hårda konkurrensen. Handläggare vid Polismyndigheten skickade de mest konkurrenskraftiga polissökande vidare till fysiska tester för ytterligare bedömningar. Om polissökande klarade av fysiska tester och återigen bedömdes som konkurrenskraftiga, skickades de slutligen till Rekryteringsmyndigheten under ca 2 dagar för begåvnings tester, medicinska undersökningar, och intervjuer med en kvinnlig och manlig polis.

2.3 Skillnaden mellan svenska och norska polisstudenter

Vad som var karakteristiskt för yrkesgruppen (poliser) vanligtvis är att äldre undersökningar från Sverige och Norge bekräftade den allmänna uppfattningen, nämligen att poliserna tillhörde arbetarklassen (Fekjær 2014:469). Men en intressant förändring har skett eftersom yrket nu kräver mer utbildning. I Norge leder fullförd polisutbildning till kandidatexamen på högskolenivå. I Danmark vill staten också göra precis samma sak, nämligen att Polishögskolan ska räknas som akademisk utbildning år 2014 (Fekjær 2014: 467-468). I Sverige definieras inte Polishögskolan som en akademisk utbildning.

Det faktum att Polishögskolan presenteras för den norska publiken som en akademisk utbildning skapar tvivelsutan en dragningskraft för några grupper. Därför är det inte särskilt besynnerligt att Polishögskolan i Norge attraherar polissökande från högutbildade familjer, eftersom polisutbildningen i Norge är längre och leder dessutom till kandidatexamen på högskolenivå (Fekjær 2014:477). Ungefär 70 procent av de norska polisstudenternas familj är högskoleutbildade, jämfört med 54 procent i Sverige där antingen mor eller far till polisstudenterna är högskoleutbildade (Fekjær 2014:473).

Både svenska och norska polisstudenterna har tämligen goda erfarenheter från universitetsvärlden. Men polisstudenternas sociala bakgrund (utbildningsbakgrund) har ingenting med deras attityder och planer inom yrkeskåren att göra.

I Skandinavien sägs att polisens akademiska kunskap i tjänsten förkastas Fekjær (2014:471). De poliser som förfogade över akademisk kunskap hade låg status bland sina arbetskamrater. Vissa polismän har till och med agerat mot sina arbetskamrater, eftersom de senare var för teoretiskt inriktade i sitt arbete. De kritiserades för att vara långsamma i sitt agerande där de borde visa prov på omedelbar reaktion (ibid). Fekjær (2014) skriver i sin tidskrift *Police students` social background, attitudes and career plans* hur unga ”teoretiska” polissökande från välutbildade familjer och de alltför unga och icke- teoretiska polissökande från arbetarklassen elimineras under rekryteringsprocessen.

Polisstudenterna med högst utbildningsbakgrund i bagaget på Polishögskolan var mindre kunskaps- och teoretiskt intresserade. Det kan kanske förklaras med att de sökt sig till ett praktiskt yrke (polis), i kontrast till sina tidigare erfarenheter. Samtidigt har man sett att utbildning verkar ha betydelse för hur man utför sitt arbete.

I andra tidigare undersökningar har man kunnat konstatera att poliserna med högre utbildning inte var så benägna att använda fysiskt och verbalt våld i möte med allmänheten (Fekjær 2014: 469).

2.3 Social klass (skiktning)

Sociologen Göran Ahrne (2011) betonar i sin bok *Att se samhället* hur viktig socialisationsprocessen för en individ är. Han menar att människors emotioner, talang, hur man ser på världen och sina medmänniskor, språk, ja, till och med smak är beroende av den sociala miljön. En människa växer upp i en social miljö tillsammans med sina föräldrar, syskon, släktingar, klasskamrater etc. (Göran Ahrne 2011:34).

Därför är det givetvis ett trovärdigt påstående att varje klassmiljö framställer medlemmarnas identitet. Det är en process som tar sin början vid födelsen och som fortsätter genom hela livet (Berger, 2011:78,92). Därför är idag familj och släkt särskilt intressanta forskningsområden inom sociologi, eftersom socialt påbrå och utbildning visar oss ”hur en social skiktning har sitt upphov i familjen” (Göran Ahrne 2011: 102).

Därför lyder uppsatsens fråga: Avspeglas en social skiktning i ansökningar och antagning till polisprogrammet?

För att undersöka om Rikspolisstyrelsen väljer ut vissa sökande måste man kasta ljus över myndighetsrapporten *Sådan är bakgrunden* (2005) och *Vilka sökande antas till och påbörjar på polisutbildningen?* (2012) för att se vilken utbildningsbakgrund polisstudenternas *föräldrar* har. För att sedan gå över till en annan entré, nämligen att undersöka utbildnings- och yrkesmässigt bakgrund hos polisstudenterna som påbörjade sin grundläggande polisutbildning våren 2005 och hösten 2008.

För polisstudenterna som påbörjade sin grundläggande polisutbildning våren 2005 såg fördelningen enligt Lilie & Rosmark (2005:10) ut så här:

- 194 av de svarande (**49 procent**) hade föräldrar med universitets – eller högskoleexamen.
- 34 polisstudenter (**9 procent**) hade föräldrar med gymnasieskola/fackskola 2årig. folkhögskola.

- 34 polisstudenter (**9 procent**) hade föräldrar med 3 eller 4-årig/fackgymnasium osv.

När det gäller polisstudenterna som påbörjade sin grundläggande polisutbildning hösten 2008 så såg fördelningen enligt Annell (2012: tabell15) ut så här:

- 277 av de svarande (**37,2 procent**) hade föräldrar med eftergymnasial utbildning (minst 3 år).
- 188 av de svarande (**25,2 procent**) hade föräldrar med eftergymnasial utbildning (kortare än 3 år).
- 188 av de svarande (**25,2 procent**) hade föräldrar med gymnasial utbildning.

Social klass (skiktning) handlar om vilken typ av position en social aktör har. Den sociala aktören intar en social position genom att ha en viss typ av bakgrund, utbildning och yrke. Man kan identifiera sociala kategorier genom individer som delar gemensamma intressen, har lika etnicitet, har samma kön, eller etniska grupper etc. (Jonsson 2007). Därför är det intressant att utgå från Statistiska centralbyråns indelning (SEI) för att se föräldrarnas huvudsakliga sysselsättning under de svarandes uppväxt. Det går konstatera att polisstudenternas fäder höll sig till typiskt manliga jobb som exempelvis:

- egna företagare (26 polisstudenter)
- ingenjörer (21)
- lastbilschaufförer/chaufför (20)
- polis (20)

De svarandes mödrar hade följande sysselsättning under de svarandes uppväxt:

- sjuksköterskor (38 polisstudenter)
- undersköterskor (32)
- lärare/specialpedagoger (26)
- förskolelärare (17)
- sjukvårdsbiträden/vårdbiträden (13) □ barnskötare/dagisfröknar (12) osv.

Hämtat från *Sådan är bakgrunden* (2005:30,31).

Sociologer har under en längre tid haft ett brinnande intresse för studiet av social skiktning och ämnet ”är centralt i sociologin” (Jonsson, 2007:215). I det moderna samhället har vi olika sociala kategorier. Några sociala kategorier har bättre livschanser än vad andra sociala kategorier har. Med livschanser menas: arbetsvillkor, ekonomi, makt, utbildning, hälsa etc. Vidare är sociologer särskilt intresserade av att veta och förstå varför livschanser i vårt moderna samhälle är ojämlikt fördelade mellan olika sociala kategorier. Det är självklart viktigt att sträva efter att begripa hur och beskriva varför det kommer sig att några sociala kategorier har större livschanser i bagaget än andra (Jonsson, 2007:215). Utbildning, ekonomi, makt etc. är resurser och tillgångar hos olika sociala kategorier.

2.4 Kulturellt kapital

Som nämnts i uppsatsens teori-del, måste aktörens kulturella kapital accepteras, igenkännas ” som något värdefullt och eftersträvansvärt” (Azarian, 2007:263). Det görs enbart av andra människor som befinner sig inom organisationer, institutioner, utbildningsinstitutioner etc. I detta fall kommer polis sökandes kulturella kapital att betecknas som ”institutionaliserat tillstånd” eftersom ett institutionaliserat tillstånd har att göra med aktörens titlar, diplom, etc. (ibid). En högre respektive lägre utbildningsinstitution står för aktörens uppbackning av det kulturella kapitalet på så sätt att institutionen utfärdar ett diplom eller utbildningscertifikat. Det kulturella kapitalet, eller låt säga institutionella, anskaffas i vanliga fall genom att aktören läser vid en högskola, går en viss utbildning etc. (ibid). Givetvis kan det kulturella kapitalet strategiskt utnyttjas av aktörer i kampen om makt, inflytande och anseende. I Annells (2012:23) rapport *Vilka sökande antas till och påbörjar polisprogrammet?* finns följande utlåtande:

- Likaså är det troligt att överrepresentation av sökande med eftergymnasial utbildning kortare än 3 år åtminstone delvis kan förklaras av att sökande sökt meritera sig, då akademiska studier anges som meriterande för urval.

Därför är det av intresse att kasta ljus över polisstudenternas utbildnings- och bakgrund yrkesbakgrund. Det tycks som att samhället lever efter fasta normer som är självklart skrivna och därefter tilldelas roller till individer som givna. Att rollen skrivs av andra, vid exempelvis ett yrke, håller jag med om. I ett samhälle har vi olika sociala grupper. Och dessa sociala grupper skiljer sig från varandra. Det kan vara utifrån utbildning, status eller religion (Jonsson 2007).

Polisstuderande som antogs till polisprogrammet våren 2005 har läst skilda universitetsämnen som exempelvis: sociologi, psykologi, juridik, kriminologi etc. (Lilie & Rosmark 2005). Vidare frågade man polisstudenterna i rapporten *Sådan är bakgrunden* (2005: enkätresultat:7) om de hade haft några *alternativa yrkesplaner vid ansökningstillfälle*. De flesta polisstudenterna svarade att de i så fall skulle arbeta som lärare, sjuksköterskor och jurister. Av de polisstudenter som påbörjade sin grundläggande polisutbildning hösten 2008, svarade 52 att de hade med sig i bagaget mellan 61-120 högskolepoäng. Och sedan hittar man bara 50 svarande som hade mer än 180 högskolepoäng (se mer i Annell, 2012: tabell 10). Polisstudenterna som arbetade innan de antogs till polisprogrammet hösten 2008 hade lite olika yrken. De hade exempelvis haft kontors- och kundservicearbete (66 polisstudenter), service-, omsorgs- och försäljningsarbeten (252 polisstudenter) osv.

Hösten 2008 återfanns i större utsträckning polisstuderande på Polishögskolan som jobbade inom säkerhetsarbete, service och omsorgsyrkena samt de inom det militära (Annell 2013).

2.5 Social inrättning

En social inrättning har ingen exakt definition inom sociologin. En social inrättning kan till och med vara Centralstation, ett hem, fabriker, postkontor, affärer etc. Inom alla dessa inrättningar befinner sig människor som ständigt utför aktiviteter av speciella slag. Exempelvis är Centralstation tillgänglig för var och en som uppvisar ett passande beteende. I ett hem, däremot, finns några få fasta medlemmar (Goffman 1973). Men sedan så finns det andra sociala inrättningar som är noga med *vilka* som släpps in. Och det är nu som Polishögskolan kommer in i bilden. Polishögskolan betraktas av många som en eftersträvansvärd inrättning att komma till eftersom ungefär 7000 polissökande ansöker två gånger om året, om att få komma in på Polishögskolan. Men alla polissökanden kan givetvis *inte* få en plats och en sortering bland alla dessa polissökande måste givetvis ske.

2.6 Etnicitet

Sverige som ett mångkulturellt samhälle har ibland setts som en "europeisk förebild" (Ålund 2010:293). Många andra europeiska länder inte kunde komma i närheten av hur man hanterade jämställdhetsfrågor, jämlikhet och integration. Men trots detta exkluderades invandrare inte enbart från arbetsmarknaden utan också hur de i övrigt associerades med sociala problem. I

antologiboken *Perspektiv på sociala problem* skriver Ålund (2010:294) att människor med invandrarbakgrund förknippas med sociala problem och att sociala problem i vårt samhälle beror på »de Andras« annorlunda kulturer (Ålund 2010:294). Inom institutioner och under interaktion med andra människor möts vi av fastställda uppfattningar om ”vad som är svenskt och därmed normalt” (Ålund 2010:294). Redan här skapas föreställningar och kategoriseringar om etniska minoriteter och det uppstår en barriär och klar uppdelning mellan svensk-icke svensk. Varken etnicitet eller kultur är statiska tillstånd, men då och då får man höra hur kultur har en störande inverkan på invandrarens adaptation i Sverige (Ahrne et al.2008). I synnerhet i storstäderna finns en risk för några utländska grupper eller individer att söka sig till vissa bostadsområden. Men det gäller inte för alla invandrare. Några grupper, exempelvis från Afrika eller västra Asien, är som mest separerade från det svenska samhället (Ahrne et al.2008:101). En invandrare som är bosatt i Sverige står inför vissa bekymmer som har med hans eller hennes nya erfarenheter och förändringar att göra. Därför råder det ingen tvekan om att han eller hon förändras genom nya erfarenheter på samma gång som individen inte riktigt längre känner sig hemmastadd i sitt eget hemland (Ahrne et al.2008). Hur mycket en invandrare än kämpar med näbbar och klor för att bli som en ”riktig svensk”, så är det tyvärr besvärligt ”att bli som en riktig svensk” (Ahrne et al.2008:103).

Nu återstår att besvara den sista frågan: Har Rikspolisstyrelsen lyckats skapa mångfald inom den svenska poliskåren? Rekryteringsmyndighetens rapport *Vilka sökande antas till och påbörjar på polisprogrammet?* (2012) visar klart och tydligt att våren 2008 sökte och antogs relativt många polissökande med utländsk bakgrund till den svenska Polishögskolan. Under rekryteringsprocessen våren 2008 sökte 1447 (**20 procent**) polissökande med invandrabakgrund till den svenska Polishögskolan. 149 (**17 procent**) polisstudenter som antogs till polisprogrammet hade invandrarbakgrund (Annell, 2012: bilaga 2). Enligt Annell (2012: tabell 3) såg fördelningen ut så här:

- Av utländsk bakgrund testades 123 polissökande. Och slutligen 57 (**8 procent**) antogs.
- Av utrikes födda testades 82 polissökande. Och 39 (**46 procent**) antogs.
- Varav från Europa utom Sverige, testades 38 polissökande. Och 15 (**39 procent**) antogs.
- Varav från övriga världen testades 44 st. Och 24 (**52 procent**) antogs.
- Varav av adopterade testades 21 polissökande. Och 14 (**67 procent**) antogs.
- Totalt 149 polisstudenter med utländsk bakgrund påbörjade sin grundläggande polisutbildning hösten 2008.

Med utländsk bakgrund menas att vederbörande är född utomlands eller är född i Sverige med två utrikes födda föräldrar (Lilie & Rosmark 2005:9). Med svensk bakgrund menas att personen är född i Sverige med en förälder född utomlands och en förälder född i Sverige, eller som har två föräldrar som är inrikes födda.³ Det råder dock utvidgad definition av invandrabakgrund. Rikspolisstyrelsen använde sig av Kulturdepartementets definition av invandrabakgrund. Men förutom att departementet använde sig av samma definition som SCB i avseende utländsk bakgrund, har Kulturdepartementet utvidgad sin definition till att gälla även personer ”födda i Sverige med en förälder född utomlands och en förälder född i Sverige” (Annell, 2012:18). Lilie & Rosmark (2005:9) har vidare framhållit att:

”Med tanke på att det finns en strävan att kunna rekrytera fler personer med utländsk bakgrund till polisutbildningen kan det kanske finnas skäl att också redovisa dessa resultat uppdelade på männen respektive kvinnorna för sig.”

Men innan jag gör det så tycker jag att man borde ställa sig frågan: Varför ska man redovisa kvinnor och män var för sig? Ju av klara och tydliga skäl eftersom Annell (2014) i en intervju har berättat:

”Jag har noterat att bland de sökande till polisutbildningen är andelen kvinnor lägre än bland de med svensk bakgrund. I synnerhet tycker jag därför att det är synd att inte fler kvinnor med utländsk bakgrund söker sig till polisyeket”.

Manliga utländska polisstudenter	Manliga svenska polisstudenter	Kvinnliga utländska polisstudenter	Kvinnliga svenska polisstudenter
7 %	92 %	5 %	95 %
Totalt 18	209	8	167

 Registrerade svenska manliga och kvinnliga polisstudenter vårterminen 2005
 Registrerade utländska manliga och kvinnliga polisstudenter vårterminen 2005

³ <http://www.scb.se/sv/Vara-tjanster/Regionala-statistikprodukter/Fardiga-tabellpaket/Definitioner/>

I frekvenstabellen här ovan går det att se att sammanlagt 18 utländska män och 8 utländska kvinnor påbörjade sin grundläggande polisutbildning våren 2005 medan 377 svarande (**94 procent**) hade svensk bakgrund. De 22 studerande som var utrikes födda har angett följande födelseländer: Bosnien, Libanon, Chile, Ryssland, Marocko, Serbien och Montenegro, Iran etc. (se mer i Lilie & Rosmark 2005:9).

2.7 Kön

Den feministiske sociologen Nancy Chodorow blandar i sin diskussion om kön det kapitalistiska samhälle och hur barnens könsidentitet konstrueras av deras mödrar. Enligt Chodorow har en kvinna i det kapitalistiska samhälle ett primärt ansvar för sitt barn. Vidare hävdar Chodorow att inom kärnfamiljen uppstår klar och tydlig arbetsfördelning mellan vad som är kvinnligt respektive manligt. Systemet utanför hemmet, menar Chodorow, domineras i stort sett av män. Mannens arbete utanför hemmet uppskattas högre än kvinnans. Systemet fungerar på det sättet att en man har mer makt i familjen och att han har rätt att kontrollera över sin fru (Esseveld 1997).

Det kapitalistiska samhälle och köns-/genussystemet är empiriskt ” och strukturellt sammankopplade” (Esseveld 1997:37). Chodorow lägger vidare stor vikt vid objektrelationsteorin. Hon menar att barnets könsidentitet uppstår i relationen med sin mor. Och att en mor identifierar sig inte lika mycket med sin son som hon gör med sin egen dotter. Detta innebär att modern uppmuntrar sonen att bete sig manligt, nämligen han ska ”anta en manlig identitet” (Esseveld 1997:39). Medan ” dottern ses mer som en utvidgning av hennes eget jag än som en separat person” (Esseveld 1997:39).

Avslutande diskussion

I min uppsats har jag undersökt polisstudenternas sociala bakgrund. Intresset har aktualiserats eftersom det i den allmänna debatten och i forskningen diskuterats problem med en bristande representativitet i poliskårens sammansättning i förhållande till befolkningen i övrigt. Framförallt har man diskuterat etniska minoriteters integrering i poliskåren. Många Polismyndigheter, liksom andra polisiära organisationer och verksamheter (Peterson och Åkerström 2013) har ett ansvar för att säkerställa mångfald. Man utgår från ett antagande om vikten av likhet: dvs. man tänker sig för att man patrullerar en multietniskt eller invandrantät plats som nattvandrare, anställd väktare eller polis bör dessa kontrollörer synligt spegla denna

bakgrund: de skall ha ”invandrarbakgrund”. Dels utgår man från idéer om invandrarens gemenskap och delade erfarenheter, dels finns en förhoppning att kategorin ”invandrare” därför har att lättare att förstå, kommunicera och interagera i känsliga situationer. Dessutom anger man från att mångfald både är en rättvisefråga och en effektivitetsfråga, samt att man genom en större mångfald kan öka allmänhetens, och då särskilt etniska minoriteters, förtroende för och tillit till polisen (Peterson och Åkerström 2013).

För att undersöka frågan om representativitet och då inte enbart i fråga om etniska minoriteter- har jag i denna uppsats använt mig av vissa sociologiska teorier och begrepp som social klass, kulturellt kapital, kön, social inrättning och etnicitet.

Med hjälp av alla dessa sociologiska teorier och begrepp har man kunnat diskutera rekryteringen till den svenska Polishögskolan och skillnaden mellan norsk och svensk Polishögskola. Den grundläggande skillnaden mellan svensk och norsk polishögskola, är att Polishögskolan i Norge räknas som akademisk utbildning. I Sverige räknas fortfarande inte Polishögskolan som akademisk utbildning, och andelen polisstudenter vars föräldrar är högskoleutbildade är lägre jämfört med norska polisstudenter. Vidare har jag mer noggrant via sekundärdata undersökt polisstudenternas sociala bakgrund och slutligen mångfald (eticitet) inom den svenska poliskåren.

Social klass (skiktning) är primärt kopplad till utbildningsbakgrund och yrke hos föräldrarna till polisstudenter som antogs och påbörjade sin grundläggande polisutbildning våren 2005 och hösten 2008. Utifrån statistiken har man kunnat konstatera att majoriteten av svenska polisstudenter har högutbildade föräldrar.

Kulturellt kapital är primärt kopplad till utbildningsbakgrund och yrke hos polisstudenterna som antogs till grundläggande polisutbildning våren 2005 och hösten 2008. Statistiken visade att majoriteten av svenska polisstudenter har läst enstaka universitetsämne i syfte att merita sig eftersom akademiska studier ansågs som förtjänstfulla för urval. Det bör också tilläggas att polisstuderande som antogs till polisprogrammet våren 2005 hade 75 högskolepoäng i snitt (Lilie & Rosmark 2005). Några polisstudenter som antogs våren 2005 till Polishögskolan var till och med färdigutbildade jurister, sjuksköterskor och lärare. Hösten 2008 återfanns i större utsträckning polisstuderande på Polishögskolan som arbetade inom säkerhetsarbete, service och omsorgsyркиn samt de inom det militära (Annell 2013).

När det gäller begreppet etnicitet så måste man utgå från Rekryteringsmyndighetens rapport *Vilka sökande antas till och påbörjar polisprogrammet?* (2012) och *Sådan är bakgrunden* (2005). I dessa två rapporter har statistiken visat att Rikspolisstyrelsen *inte* sällar bort polissökande under rekryteringsprocessen på grund av deras etnicitet. Rikspolisstyrelsens

mål att rekrytera personer med utländsk bakgrund till den svenska Polishögskolan har uppnåtts. Rekryteringsmyndighetsrapport *Sådan är bakgrunden* (2005) tillsammans med *Vilka sökande antas till och påbörjar polisprogrammet?* (2012) visar vidare genom statistiken att den svenska poliskårens inre sammansättning avseende mångfald är tillräckligt för att man ska kunna dra slutsatsen att den svenska poliskåren är etnisk blandad. Det är ett mål som Rikspolisstyrelsen fortfarande aktivt jobbar med. Annell (2012:3) har bland annat tagit upp i sin rapport *Vilka sökande antas till och påbörjar polisutbildningen?* en beskrivning som polisutredningen spikade fast: ”I utredningen betonades vikten av poliskårenssammansättning för att polisen ska uppfattas som legitim och trovärdig. Men majoriteten som söker till polisutbildningen framförallt är svenskar och närmast människor från övriga nordiska länder. Detta är ganska naturligt då befolkningsunderlaget- den population som urvalet görs från är ”svenskar”, det vill säga har svenska föräldrar eller en svensk etnicitet.

Hösten 2008 började 263 kvinnor på polisprogrammet. Kvinnornas roll i samhället tas för givet: man förväntas sig av en kvinna att hon ska vara omsorgsfull, känslig, ta hand om barnet m.m. Men idag vet man att en kvinna också kan utföra en manlig yrkesroll i samhället. I framtiden skulle det vara intressant att på ett mer djupgående sätt analysera begreppet etnicitet i förhållande till Polismyndigheten.

REFERENSER

- Azarian Reza (2007) ” Kapitalformer och fält”. I Edling Christofer och Rydgren Jens (red): *Social handling och sociala relationer*. Stockholm: Natur& Kultur.
- Ahrne, Göran m.fl. (2008) *Det sociala landskapet*. Göteborg: Korpen.
- Ahrne, Göran (2011.) *Att se samhället*. Malmö: Liber.
- Aftonbladet. (26.12.2014.) <http://www.aftonbladet.se/nyheter/0003/13/dokument.html>
- Annell, Stefan, 2012: *Vilka sökande antas till och påbörjar polisutbildningen?* (26.02.2013)
http://www.rekryteringsmyndigheten.se/PageFiles/359/2_vilka_sokande_antas_polis.pdf
- Bryman, Allan (2012) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB. Berger, L Peter (2011) *Invitation till sociologi*. Falun: Norstedts
- Esseveld Johanna (1997) ”Att söka förändra vårt tänkande om kvinnlighet och kön/genusanalys av tre texter”. I Åsa Lundqvist och Diana Mulinari (red.): *Sociologiskt kvinnoforskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Fekjær Silje Bringsrud 2014: *Police students` s social background, attitudes and career plans*. (26.09.2014) <http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/PIJPSM-06-2011-0057>
- Guajardo, Salomon. 2014.”Workforce diversity: assessing the impact of minority integration on intra-workgroup interaction.” (06.02.2015)
<http://psm.sagepub.com/content/16/3/205.full.pdf+html>
- Goffman, Erving (1973) *Totala institutioner*. Stockholm: Norstedts
- Jonsson O. Jan (2007) “ Social skiktning och klass”. I Edling Christofer och Rydgren Jens (red): *Social handling och sociala relationer*. Stockholm: Natur& Kultur.
- Läkartidningen.(16.12.2014.)<http://www.lakartidningen.se/Aktuellt/Nyheter/2014/01/Nationel-l-strategi-ska-forebygga-kronisk-sjukdom/>
- Lillie, Elisabeth & Rosmark, Börje 2005: *Sådan är bakgrunden* (26.11.2014)
http://www.rekryteringsmyndigheten.se/PageFiles/359/rapport15_sadanarbakgrunden.pdf
- Lunds universitet. (16.05.2013.) <http://www4.lu.se/images/Socialhogskolan/PMnytt.pdf>
- Peterson, Abby och Åkerström, Malin (2013) *Den sorterande ordningsmakten*. Malmö: Bokbox Förlag.

Rekryteringsmyndigheten.(16.12.2014.)<http://www.rekryteringsmyndigheten.se/omrekryteringsmyndigheten/>

Repstad, Pål (2010) *Sociologiska perspektiv i vård, omsorg och socialt arbete*. Lund:

Studentlitteratur.

SCB. (26.12.2014.) <http://www.scb.se/sv/Vara-tjanster/Regionala-statistikprodukter/Fardigatabellpaket/Definitioner/>

Webb, E. J; Campbell, D. T; Schwartz, R.D. & Sechrest, L. (2000). *Unobtrusive Measures*; revised edition. Thousand Oaks: Sage Publications Inc.

Ålund Aleksandra (2010) “ Sociala problem i kulturell förklädnad”. I Meeuwisse, Anna och Swärd, Hans (2002) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur& Kultur.

